

NIKOLA IVANOV

Nikola Ivanov: Systémy netečnosti, 2020, série objektů, foto: Galerie FAVU, Polina Davydenko

Ve dvou je větší sranda...

Jen Kratochvíl

Nikola Ivanov (*1990) vystudoval bakalářský program na Katedře fotografie FAMU v Praze, na který navázal magisterským studiem v Ateliéru sochařství a později grafického designu a vizuální komunikace na pražské UMPRUM. Doposud je posluchačem doktorského programu na Katedře volného umění na UMPRUM. Svoji práci představil mezi dalšími na samostatných výstavách například v Galerii Školská, NoD mini, Galerii Jelení, City Surfer Office, Fotograf Gallery, Galerii FAVU nebo Nau Gallery. Zúčastnil se také skupinových výstav v Galerii NTK, Karlin Studios, Galerii Ferdinanda Baumana, v Centru pro současné umění FUTURA, v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze nebo v galerii Hraničář v Ústí nad Labem. Je autorem a editorem publikace *Odpočinek v neklidu. Biopolitika spánku a bdění* vydané nakladatelstvím Host v roce 2021. Má za sebou řadu rezidencí, přednášek a diskuzí, stejně jako zkušenosti s pedagogickou činností.

... říká Nikola Ivanov. Odpovídá tak na otázku po roli humoru ve své umělecké praxi. Nikola sám je velmi pečlivý badatel. Antologie textů *Odpočinek v neklidu. Biopolitika spánku a bdění* (2021), kterou sestavil původně jako svoji diplomovou práci a později publikoval v nakladatelství Host, je toho jedním z mnoha dokladů. Zároveň je ale Nikola často otevřený uměleckým spolupracím, které vyosují jeho jinak pevně definovanou a jasným směrem vedoucí tvorbu do nepředvídatelných a často humorných končin.

Než se ale dostaneme k humoru, věnujme se chvíli spánku. Spánek je Nikolovým stěžejním tématem. Ve formativních letech jeho studia na FAMU uměleckým prostorem rezonovalo kritické zvažování podmínek uměleckých pracovníků v sepětí nedobrovolné sebe-prekarizace. A v rámci pátrání po mizejících hranicích volného a pracovního času získával právě spánek stále

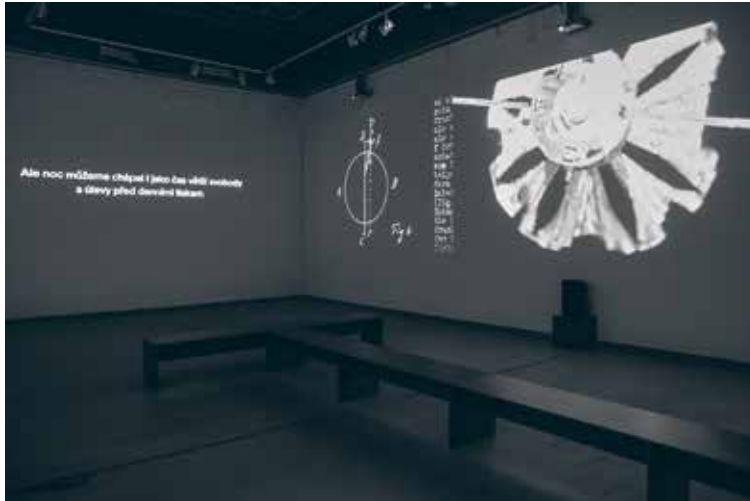
centrálnější pozici, především ve vztahu ke kolonizaci jednotlivce jako zanedbatelné a nahraditelné součásti kapitalistické mašinerie. Byly doby, kdy jsme si mysleli, že spánek patří jen nám... ale ty jsou dávno pryč. A zatímco Bára Kleinhamplová a Tereza Stejskalová psaly o kolonizovaném spánku divadelní hry a natáčely filmy, Nikola začal ohledávat historické předpoklady současného vnímání spánku: od mytologie přes rurální i urbání legendy až k asimilaci technologií do našich dnes již kyborgských těl.

Jeho filmy *Remain in the Dark* z roku 2020 a *Dear Blake* – druhý z nich byl do konce listopadu k vidění v Galerii UM pražské UMPRUM – nabízejí plejádu narativů často natolik fantastických, že by snadno zapadly do žánrů spekulativní fikce nebo sci-fi, ač mají pevný základ v kritickém čtení historie i současnosti. *Dear Blake* například popisuje dlouhotrvající snahu vynálezců, vědců, držitelů a kontrolorů výrobních sil a jejich produktivity zlomit cyklus dne a noci a nahradit jej nekonečným pracovním dnem. „Znamya“, postsovětský projekt z 90. let s cílem vytvořit sérii satelitů opatřených monstrózními zrcadly, které by z orbity planety odrážely světlo na nocí přikrytou krajinu, je jen jedním z vyvrcholení „snových“ vizí, které Nikola zmapoval. (Až zase jednou nebudete moct spát, podívejte se na bondovku s Piercem Brosnanem *Dnes neumírej* z přelomu milénia, v té se satelit se stejnou funkcí jmenuje dost sebekriticky Icarus).

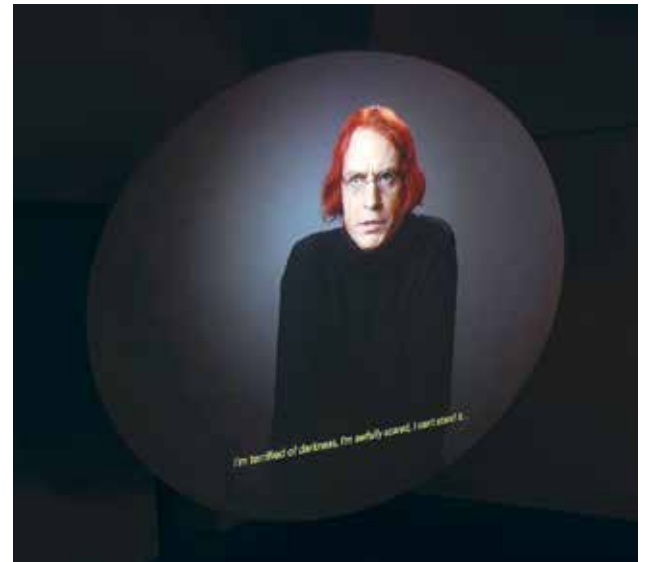
Odrážení světla z vesmíru se stalo také ústředním tématem nejnovějšího film *Second Sun* (2022), který Nikola připravil ve spolupráci se španělským umělcem a designérem Pauem Saiz Solerem na rezidenci v Košicích. Vyprávění historického narativu a jeho ukotvení v současné kritické teorii nahrazuje mockument o fiktivní společnosti, která se vám věčně světlo nebojí prodat, stejně jako

o aktivistech, kteří se s tím nehodlají smířit. A to už jsme jen krůček od série objektů, které Nikola připravil pro projekt *Systémy netečnosti* (2020). Temné hmoty objektů oscilujících mezi naleštěností produktů Apple a tajemností zařízení pro tvorbu monster z posledního návratu Ridleyho Scotta do série Alien filmů mají představovat další kapitolu ve vývoji tzv. „wearables“, tedy technologických extenzí lidského těla. V tomto případě je jejich funkce jasná, každé zařízení jiným způsobem vstupuje do prostoru lidského spánku, aby překonalo další hranice v jeho monetizaci. Estetizace kolonizace a destrukce nás vrací i k sochařské instalaci *Poslední výzva* (2016) vytvořené společně s Richardem Janečkem. Ohořelé a plameny zdeformované předměty denního užití nalezené ve ztraceném kufru odkoupeném v aukci se pravděpodobně vyjadřují k absurditě a neudržitelnosti věčného nízkonákladového létání z jedné strany planety na druhou, možná k vysoké společnickosti selhání infrastruktury ve společnosti s osmi miliardami lidí nebo prostě k obecné křehkosti civilizačních vymožeností. Zároveň si dokážu představit, že si Nikola s Richardem hodně užili pálení nalezených košil a bund a jejich pečlivé muzeální aranžování na sochařské podstavce. Podobně jako společnou video performance návštěvy dvou černě oděných němých postkonceptualistů na venkově s lakonickým názvem *Performance na dědině* (2015).

Nikolova praxe propojuje poučení nejrozličnějšími žánry a uměleckými médii, stejně jako různými typy kritického diskurzu. Občas máte pocit, že jste ve filmu Adély Babanové, pak zpoza rohu vyskočí Douglas Gordon a ruce mu podá zmíněné duo Kleinhamplová & Stejskalová, aby se na půdorysu jejich prací zničehonic objevila stopa klasického konceptualismu bývalé východní Evropy, navíc promíchaná referencemi na důmyslně destilovaný globální postinternet. Většina přechodů je plynulá, občas nastane potřeba skočit a ve výskoku se pod vyleštěným povrchem celé kompozice vyjeví ve spojích, vazbách a úponech skrytý, lehce ironický, na začátku textu slibovaný humor. ● Jen Kratochvíl je kurátor a ředitel Kunsthalle Bratislava.

Nikola Ivanov: Dear Blake, 2022, videoinstalace, Galerie UM, foto: Lukáš Hlavín

Nikola Ivanov: Second Sun (s Pauem Saiz Solerem), 2022, videoinstalace, Východoslovenská galerie v Košicích, foto: archiv autora

Nikola Ivanov: Poslední výzva (s Richardem Janečkem), 2016, kombinovaná technika, Galerie Jelení, foto: Michal Czanderle

Nikola Ivanov: Performance na dědině (s Richardem Janečkem), 2015, záběr z videa